

Kondziela, Henryk

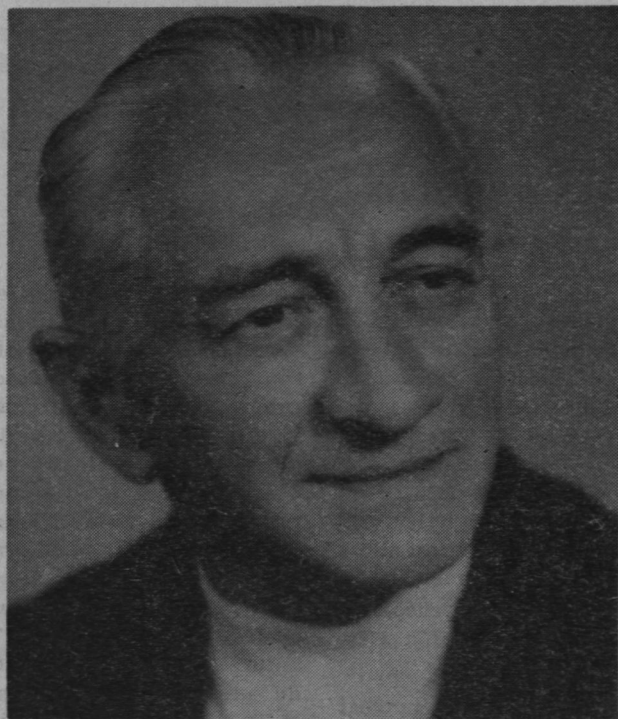
Kazimierz Malinowski 1907-1977

Muzealnictwo 25, 106-108

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KAZIMIERZ MALINOWSKI 1907–1977

Kazimierz Malinowski urodził się 28 stycznia 1907 r. w Poznaniu. Tu też ukończył gimnazjum Marii Magdaleny. Studia odbył na Uniwersytecie Poznańskim pod kierunkiem ks. prof. dr Szczęsnego Dettloffa i w 1933 r. uzyskał stopień doktora filozofii na podstawie pracy *Kościół pojezuicki w Poznaniu*. W latach 1934–1935 przebywał na praktyce muzeologicznej w Paryżu i Wiedniu. Po powrocie do kraju podjął pracę w Muzeum Narodowym w Warszawie, gdzie zorganizował i kierował pracą pierwszego w owym czasie w Polsce Działu Oświatowego.

Z powodu choroby przerwał pracę w Warszawie i zmuszony był wyjechać w góry, gdzie w Zakopanem przebywał także przez cały okres okupacji hitlerowskiej. Następnie powrócił w 1945 r., w pierwszych miesiącach po wyzwoleniu do Warszawy, gdzie powołany został na stanowisko kustosa oraz zastępcy wicedyrektora Muzeum Narodowego, pełniąc tu także ponownie funkcję kierownika Biura Oświatowego.

W październiku 1947 r. przeniósł się do Poznania i podjął pracę na stanowisku naczelnika

Wydziału Kultury i Sztuki w Urzędzie Wojewódzkim. W roku akademickim 1947/1948 był także adiunktem w Zakładzie Historii Sztuki Uniwersytetu Poznańskiego. Po roku, w listopadzie 1948 r. objął stanowisko dyrektora Muzeum Wielkopolskiego (później od 1952 r. Narodowego). Pełniąc prawie dwadzieścia lat funkcję dyrektora przekształcił tę placówkę w instytucję o dużym zasięgu oddziaływania, rozwijając konsekwentnie poszczególne działy oraz zakładając nowe podjął trudne zadanie jej rozbudowy i sprawił, że stała się placówką dorównującą czołowym muzeom w kraju.

Pełniąc do października 1956 r. funkcję dyrektora Muzeum Narodowego w Poznaniu, powołany został z końcem 1954 r. na stanowisko dyrektora Centralnego Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki. Piastując przez osiem lat odpowiedzialny urząd podjął wiele inicjatyw, które konsekwentnie realizował w zakresie prac dokumentacyjnych w dziedzinie zabytkoznawstwa; muzealnictwa i konserwatorstwa oraz opracowań z zakresu bibliografii, ewidencji zabytków, dokumentacji muzealnej, konserwatorskiej itp.

Był też w tym okresie głównym współautorem ustawy *O ochronie dóbr kultury i o muzeach*, która dzięki Jego staraniom uchwalona została przez Sejm PRL w 1962 r.

Doceniając znaczenie centralnych prac dokumentacyjnych w skali całego kraju oraz potrzebę programowania i wytyczania kierunków działania na przyszłość, założył i zorganizował Ośrodek Dokumentacji Zabytków, kierując jego pracami jako dyrektor od momentu powstania w 1962 r. aż do 1966 r., kiedy to ponownie wrócił do rodzinnego Poznania, gdzie podjął pracę na stanowisku dyrektora Muzeum Narodowego, zajmując je aż do śmierci w dniu 5 listopada 1977 r.

Z wrodzoną pasją i zaangażowaniem poświęcił się także pracy dydaktycznej, gdy w 1961 r. na zaproszenie władz uniwersyteckich Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu zgodził się objąć, jako docent, stanowisko kierownika Katedry Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa. Tu też w latach 1962—1969 pełnił funkcję dziekana Wydziału Sztuk Pięknych. Poza tym był kierownikiem utworzonego przez siebie Poddyplomowego Studium Muzeologicznego, a od 1969 r. w powołanym Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa pełnił funkcję przewodniczącego Rady Naukowej. W 1971 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym w Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Tu też stał się zasłużonym wychowawcą wielu roczników muzeologów i konserwatorów, którzy dziś już pracują, często na poważnych i odpowiedzialnych stanowiskach.

Chcąc ukazać możliwie pełny obraz działalności prof. dr K. Malinowskiego należy wymienić Jego liczne funkcje społeczne, jakie piastował w organizacjach i stowarzyszeniach tak krajowych, jak i zagranicznych. Był członkiem i działaczem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, członkiem Komitetu Nauk o Sztuce PAN, członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, członkiem Rady Programowej do Spraw Ochrony Dóbr Kultury przy Ministrze Kultury i Sztuki, członkiem Rady Naukowej Muzeum Narodowego w Warszawie oraz muzeów w Toruniu, Olsztynie, Szczecinie, Słupsku i Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, członkiem Rad Ochrony Dóbr Kultury w Poznaniu, Bydgoszczy i Toruniu, członkiem

-założycielem Towarzystwa Opieki nad Zabytkami w Polsce, członkiem i sekretarzem Polskiego Komitetu ICOMOS (Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków), członkiem Komitetu Polskiego ICOM (Międzynarodowej Rady Muzeów) i przewodniczącym Podkomitetu do Spraw Oświaty ICOM, członkiem Rady Międzynarodowego Centrum do Spraw Badań nad Konserwacją Dóbr Kultury UNESCO-ICOMOS w Rzymie, członkiem Komitetu do Spraw Dokumentacji ICOMOS w Paryżu, członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki (AICA), członkiem Kuratorium Międzynarodowej Nagrody za Ochronę Zabytków (Europa Preiss für Denkmalpflege), oraz członkiem Rady Światowej Federacji Towarzystw Przyjaciół Muzeów. Był także członkiem wielu komitetów redakcyjnych wydawnictw związanych z ochroną zabytków i muzealnictwem, jak np. kwartalnika „Ochrona Zabytków”, rocznika „Muzea Walki”, czy też zeszytów naukowych Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu z dziedziny zabytkoznawstwa i konserwatorstwa. Był redaktorem m.in. „Studiów Muzealnych”, które zaczął wydawać w Muzeum Narodowym w Poznaniu w 1953 r. (wyszło 12 numerów), podobnie, jak i „Muzealnictwa” wydawanego w Poznaniu od 1952 r. do 1977 r. (wyszły 24 numery) oraz serii wydawniczej „Biblioteka Muzealnictwa i Ochrony Zabytków”, wychodzącej od 1960 r. w Warszawie.

Do spraw wydawnictw przywiązywał szczególną wagę traktując je zarówno jako ważny element umożliwiający publikację wyników badań naukowych, wymiany doświadczeń między poszczególnymi ośrodkami, a także niesłuchanie cenny materiał szkoleniowy przyczyniający się do podnoszenia kwalifikacji kadr związanych z muzeami i ochroną zabytków. Był także inicjatorem m.in. serii wydawniczej „Monografie Muzeum Narodowego w Poznaniu”, w ramach której od 1968 r. wyszło 16 tomów. Łącznie pod patronatem Profesora ukazało się drukiem ponad 140 publikacji książkowych — katalogów (wystaw czasowych i zbiorów) monografii, przewodników i folderów.

Indywidualna praca Profesora dr K. Malinowskiego znalazła wyraz w ponad 60 publikacjach książkowych i artykułach. Tu szczególnie godzi się podkreślić zasługi w wydawa-

niu i redagowaniu nieprzerwanie przez 25 lat „Muzealnictwa”. Był jednym z głównych założycieli tego wydawnictwa, a od pierwszego do ostatniego numeru, jakie ukazywały się za Jego życia w Poznaniu patronował im jako Redaktor Naczelny. Było to w okresie ćwierćwiecza jedyne wydawnictwo o zasięgu ogólnopolskim, które dobrze wypełniało swoje nakreślone w pierwszym numerze zadanie, jak to ocenił z okazji dwudziestu lat działalności prof. dr Stanisław Lorentz. A zadania te określone zostały w sposób następujący: *...wymiana doświadczeń poszczególnych placówek muzealnych, zespołów pracowniczych i jednostek twórczych... upowszechnienie osiągniętych sukcesów, zapoznanie pełniej szerokich kół działaczy muzealnych i społeczeństwa z planami na przyszłość i planami aktualnymi, aby ustalić krytyczną ocenę dotychczasowego dorobku i wyciągnąć z niej naukę na przyszłość, rozwinąć i pogłębić dyskusję nad planem i realizacją wszelkich ważniejszych akcji muzealnych.*

Przeglądając 24 tomy tego, tak ważną rolę spełniającego w kraju wydawnictwa, propagującego nasze problemy oraz osiągnięcia także za granicą, stwierdzić można widoczną w każdym tomie troskę jego Redaktora Naczelnego o stałe rozszerzanie zakresu poruszanych spraw i zagadnień. W poszczególnych numerach wiele uwagi poświęcono aktualnym problemom muzeów sztuki, a także muzealnictwu archeolo-

gicznemu, historycznemu, etnograficznemu, przyrodniczemu i technicznemu. W kolejnych tomach „Muzealnictwa” znaleźć możemy wiele bardzo cennych artykułów dotyczących kolekcjonarstwa w Polsce, historii naszego muzealnictwa, a także muzealnictwa za granicą, architektury i funkcjonalnych rozwiązań muzeów, technicznych problemów muzealnictwa, dokumentacji i prac konserwatorskich w muzeach oraz akcji oświatowych. Ważnym osiągnięciem było także wprowadzenie stałych informacji o ważniejszych wystawach tak krajowych, jak i zagranicznych oraz recenzji z wystaw, a także przeglądu czasopiśmiennictwa zagranicznego poświęconego muzealnictwu i kroniki wydawnictw.

Przez dwadzieścia pięć lat „Muzealnictwo” pod redakcją prof. dr K. Malinowskiego dobrze służyło naszej kulturze w ważnej dziedzinie ochrony dóbr kultury, muzeów i kolekcjonerstwa. Prof. dr Kazimierz Malinowski był w okresie powojennym jedną z głównych postaci w polskiej ochronie zabytków i muzealnictwie. Jego niespożyta wręcz energia i pasja działania wraz z postawą pełną bezinteresowności, a także życzliwością dla ludzi zjednywała Mu uznanie i przyjaźń. Dorobek Jego ma trwały charakter i jest bezspornym wkładem w rozwój kultury polskiej.

Oprac. Henryk Kondziela